

Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalierregistrering

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2007/08:80 Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalierregistrering, två följdmotioner med fem yrkanden samt tre motioner från allmänna motionstiden 2007.

Med anledning av EU:s nya kemikalielagstiftning, som kallas Reach, föreslås ändringar huvudsakligen i miljöbalken men också i arbetsmiljölagen (1977:1160) och fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Reach är en EG-förordning som ersätter mycket av det som i dag regleras med nationella bestämmelser och som för Sveriges del finns i regeringens förordningar och Kemikalieinspektionens föreskrifter. I den nya EG-förordningen har registreringen av kemiska ämnen och information om ämnena central betydelse för möjligheterna att tillverka och släppa ut kemiska ämnen på marknaden samt för utvärdering och godkännande av och begränsningar för kemiska ämnen.

De berörda svenska lagreglerna om kemikalier finns i allt väsentligt i 14 kap. miljöbalken. De reglerna behöver justeras så att de inte innebär en dubbelreglering av sådant som regleras i EG-förordningen eller strider mot den. För att man ska kunna straffsanktionera överträdelser av EG-förordningen, behöver straffreglerna i 29 kap. miljöbalken ändras och kompletteras. De behöver också kompletteras med anledning av en EG-förordning om fluorerade växthusgaser. Den nya EG-förordningen föranleder dessutom ändringar i miljöbalkens forumregler m.m. I fråga om tillsyn behövs också ändringar i arbetsmiljölagen och fartygssäkerhetslagen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2008.

Utskottet tillstyrker med en lagteknisk justering regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena. I betänkandet finns 5 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Den nya EG-förordningen om kemikalierregistrering	7
Lagändringar med anledning av kemikalierregistreringsförordningen	9
Behovet av ändringar 2 kap. miljöbalken	14
Ett nytt 14 kap. miljöbalken	20
Sanktioner m.m.	22
Regeringens lagförslag i övrigt	25
Reservationer	27
1. Utvidgad substitutionsprincip, punkt 2 (s, v, mp)	27
2. Produktvalsprincipen, punkt 3 (mp)	27
3. Talerätt för miljö- och friluftorganisationer, punkt 4 (v, mp)	28
4. Sanktioner för nedströmsanvändare, punkt 6 (v, mp)	29
Särskilt yttrande	30
Lagförslagen, punkt 1 (s)	30
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Propositionen	31
Följdmotionerna	31
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	31
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	33

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

- 1) lag om ändring i miljöbalken med den ändringen att i 14 kap. 8 § 8 orden ”förbud mot” utgår,
- 2) lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
- 3) lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:80 punkterna 2 och 3, bifaller delvis proposition 2007/08:80 punkt 1 och avslår motionerna 2007/08:MJ297 och 2007/08:MJ457 yrkande 6.

2. Utvidgad substitutionsprincip

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ7.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Produktvalsprincipen

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ8 yrkande 1.

Reservation 2 (mp)

4. Talerätt för miljö- och friluftsanslagstioner

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ8 yrkande 2.

Reservation 3 (v, mp)

5. Permetrin

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ265.

6. Sanktioner för nedströmsanvändare

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ8 yrkande 3.

Reservation 4 (v, mp)

Stockholm den 24 april 2008

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Jeppe Johnsson (m), Carina Ohlsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Sven Gunnar Persson (kd), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s), Eva Selin Lindgren (c) och Dan Nilsson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet regeringens proposition 2007/08:80 Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalieregistrering, två följdmotioner med fem yrkanden samt tre motioner från allmänna motionstiden 2007. I propositionen föreslås ändringar i den svenska kemikalielagstiftningen som följer av den nya EG-förordningen om kemikalieregistrering.

Bakgrund

Reach är en förkortning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG. Reach är en förkortning av engelskans Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals. Regeringen beslutade den 1 mars 2007 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2007:30) med uppdrag att göra en översyn av den svenska kemikalielagstiftningen i fråga om tillsyn, avgifter och vad som därutöver följer av den nya EG-förordningen om kemikalieregistrering. Utredningen antog namnet Reach-utredningen, och i oktober 2007 överlämnade utredaren betänkandet Reach – genomförande och sanktioner (SOU 2007:80).

I ärendet finns också förslag till straffbestämmelser som, utöver kemikalieregistreringsförordningen, rör överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser. Förslagen till de straffbestämmelser som behövs med anledning av förordningen har tagits fram av Naturvårdsverket som en del av regeringens uppdrag till verket om fluorerade växthusgaser. Förslagen har remissbehandlats.

Förslagen har granskats av Lagrådet. Regeringens förslag har justerats i enlighet med Lagrådets synpunkter och därutöver har några språkliga justeringar gjorts.

Miljö- och jordbruksutskottet har under beredningen av detta ärende uppmärksammat på att lagtext och motivering i ett par avseenden inte utformats på ett helt tillfredsställande sätt. Utskottet föreslår därför vissa justeringar av regeringens förslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med anledning av EU:s nya kemikalielagstiftning, som kallas Reach, föreslås ändringar huvudsakligen i miljöbalken men också i arbetsmiljölagen (1977:1160) och fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Reach är en EG-förordning som ersätter mycket av det som i dag regleras med nationella bestämmelser och som för Sveriges del finns i regeringens förordningar och Kemikalieinspektionens föreskrifter. I den nya EG-förordningen har registreringen av kemiska ämnen och information om ämnena central betydelse för möjligheterna att tillverka och släppa ut kemiska ämnen på marknaden samt för utvärdering och godkännande av och begränsningar för kemiska ämnen. De berörda svenska lagreglerna om kemikalier finns i allt väsentligt i 14 kap. miljöbalken. De reglerna behöver justeras så att de inte innebär en dubbelreglering av sådant som regleras i EG-förordningen eller strider mot den. De nödvändiga ändringarna i 14 kap. miljöbalken gör att hela kapitlet bör ges en ny redaktionell och språklig utformning.

För att överträdelser av EG-förordningen ska kunna straffsanktioneras, behöver straffreglerna i 29 kap. miljöbalken ändras och kompletteras. De behöver också kompletteras med anledning av en EG-förordning om fluorerade växthusgaser.

Den nya EG-förordningen om kemikalieregistrering föranleder dessutom ändringar i miljöbalkens forumregler (20 kap.), regler om tystnadsplikt i samband med tillsyn (26 kap.) och regler om tillträde (28 kap.). I fråga om tillsyn behövs också ändringar i arbetsmiljölagen och fartygssäkerhetslagen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2008.

Utskottets överväganden

Den nya EG-förordningen om kemikalierregistrering

Inledning

Den nya EG-förordningen om registrering, utvärdering, godkännande och begränsningar av kemikalier är för de flesta i kemikaliebranschen och hos de berörda myndigheterna känd som Reach. I förordningen har registreringen av kemiska ämnen och information om ämnena central betydelse för möjligheterna att tillverka och släppa ut kemiska ämnen på marknaden samt för utvärdering och godkännande av och begränsningar för kemiska ämnen. Förordningen kan på svenska kallas kemikalierregistreringsförordningen. Sannolikt kommer dock de flesta som berörs av förordningen att helt enkelt använda den mycket kortare engelska benämningen Reach.

Syftet med förordningen (artikel 1.1) är att garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön och att ämnen kan cirkulera fritt på den inre marknaden. Konkurrenskraft och innovation ska förbättras. Syftet bör bl.a. ses mot bakgrund av den nuvarande kemikalierregleringen. I gällande rätt görs en skillnad mellan gamla (existerande) och nya ämnen. Nya ämnen får endast sättas ut på marknaden efter att ha genomgått omfattande tester medan motsvarande krav inte finns för existerande ämnen. Den nuvarande regleringen har inte lyckats generera information om ämnens egenskaper i tillfredsställande takt. Uppskattningsvis har inte mer än 5 % av alla ämnen som finns på den europeiska marknaden genomgått fullständiga riskbedömningar enligt reglerna om förhandsanmälan av nya ämnen.

Förordningen innebär att samma regler kommer att gälla för såväl existerande som nya ämnen. Samtliga ämnen som tillverkas eller importeras i mängder om minst ett ton årligen per tillverkare eller importör ska registreras, och registreringsunderlaget ska bl.a. innehålla information om ämnets egenskaper och förslag till riskhanteringsåtgärder. Ansvaret för att göra riskbedömningar och utredningar ligger, till skillnad från vad som tidigare varit fallet, i första hand på den som tillverkar eller importerar ämnet och inte på de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Det är först om ämnet blir föremål för en fördjupad utvärdering eller tillståndsprövning som det blir aktuellt för myndigheterna att bedöma riskerna med ämnet.

Ungefär 30 000 ämnen som redan finns på marknaden förväntas bli registrerade under de första elva åren efter ikraftträdandet. Dessa ämnen, huvudsakligen ämnen som har upptagits i Europeiska förteckningen över saluförda ämnen (Einecs) benämns infasningsämnen. Till detta kommer ett okänt antal nya ämnen som inte är infasningsämnen. Den information som kommer fram genom registreringsprocessen kommer att öka kunskapen i samhället om ämnenas farliga egenskaper. Detta ger förutsättningar för en

säkrare hantering av risker vid användningen av kemikalier. Den enhetliga regleringen av existerande och nya ämnen väntas också stimulera ökad forskning och utveckling av mindre farliga kemiska produkter. Slutligen väntas regelverket bidra till att ämnen med de allra farligaste egenskaperna ersätts med lämpliga alternativa ämnen eller tekniker när det är ekonomiskt eller tekniskt genomförbart.

Grundstenarna

Regelverket i förordningen har fyra viktiga byggstenar: registrering, utvärdering, tillstånd och begränsningar.

Registrering av ämnen utgör grunden i förordningen. Den som tillverkar eller importerar ett ämne i mängder över ett ton per år är skyldig att registrera ämnet hos Europeiska kemikaliemyndigheten i Helsingfors (Echa). Om ett ämne som omfattas av registreringsplikten inte är registrerat, är det förbjudet att tillverka eller släppa ut det på marknaden i gemenskapen. I sin registreringsanmälan ska tillverkaren eller importören redovisa information om ämnets inneboende hälso- och miljöegenskaper. Detta informationskrav ökar med den mängd av ämnet som tillverkas eller importeras. När det gäller de högre viktintervallen (mängder om minst 100 ton) krävs att registranten lämnar förslag till de tester som krävs för att uppfylla informationskraven.

Registreringsanmälningarna ska utvärderas av Echa. I de allra flesta fall kommer granskningen endast att bestå av en kontroll av att anmälan är fullständig. Ungefär 5 % av registreringsunderlagen kommer att genomgå en mer noggrann utvärdering. Echa ska också granska eventuella förslag till tester som ingår i en registreringsanmälan. När det gäller utvärdering av testförslag ska ämnen med särskilt farliga egenskaper och med användningar som leder till utbredd och diffus spridning prioriteras.

De nationella myndigheterna kommer att genomföra fördjupade ämnesutvärderingar bl.a. som underlag för beslut om begränsningar eller tillstånd. Detta arbete koordineras av Echa som tillsammans med de nationella myndigheterna ska ta fram en prioriteringslista över de ämnen som ska utvärderas.

Tillstånd krävs för att få använda ämnen med särskilt farliga egenskaper eller för att släppa ut sådana ämnen på marknaden. Tillståndsprövningen gäller oavsett ämnets mängd. Även ämnen som släpps ut på marknaden i mängder under ett ton per år kan alltså bli föremål för tillståndsprövning. Tillståndspliktiga ämnen kommer att föras upp i en särskild bilaga till förordningen. I samband med detta fastställs ett särskilt datum, s.k. solnedgångsdatum. Efter det datumet får ämnet användas eller släppas ut på marknaden endast om det sker för en viss användning och endast om tillstånd för just den användningen har getts.

Ett ämne är och kan bli föremål för begränsningar på samma sätt som gäller i dag enligt det s.k. begränsningsdirektivet, direktiv 76/768/EEG.

Andra viktiga regler i förordningen rör kraven på gemensamt utnyttjande av befintliga data och djurtester. Dessa regler innebär att företagen ska samarbeta i konsortier för att kunna dra nytta av redan utförda tester i syfte att undvika förnyade djurförsök. Därutöver finns regler om lämnande av säkerhetsdatablad och annan information i distributionskedjan. De reglerna bygger till stor del på kommissionens direktiv 91/155/EEG, som förordningen har ersatt. Förordningen innebär dock något högre krav på informationsutbyte mellan olika aktörer i distributionskedjan.

Lagändringar med anledning av kemikalieregistreringsförordningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motioner om att den svenska kemikalielagstiftningen bör ses över (kd) och att den gemensamma kemikalielagstiftningen skyndsamt bör genomföras i Sverige (s).

Jämför särskilt yttrande (s).

Propositionen

På grund av att kemikalieregistreringsförordningen är direkt tillämplig i Sverige behöver de bestämmelser i svensk lag som upprepar innehållet i förordningen eller som strider mot innehållet i den upphävas eller ändras. Detta gäller regler om arbetarskydd och om skydd för människors hälsa och miljön i den mån som en svensk bestämmelse reglerar en fråga som också regleras i förordningen. I viss utsträckning behöver svenska lagregler införas för att komplettera förordningen så att den får avsedd effekt i Sverige. Detta gäller t.ex. i fråga om tillsyn och straff.

Bestämmelser som inte specifikt reglerar en fråga som regleras i förordningen, t.ex. normgivningsbemyndiganden och bestämmelser om miljökvalitetsnormer, om miljökonsekvensbeskrivningar och om anmälnings- och tillståndsplikt för miljöfarliga verksamheter, behöver inte upphävas eller ändras.

Regeringen föreslår att hänvisningar till och upplysningar om kemikalieregistreringsförordningen förs in i 14, 20 och 29 kap. miljöbalken.

Motionerna

Enligt motion MJ297 (kd) behöver svensk kemikalielagstiftning ses över. Det bör ligga på importföretagen att säkerställa att importerade produkter uppfyller de kriterier som antagits. Detta måste med skärpa föreskrivas importörerna, och vid överträdelser bör kraftfulla sanktioner föreskrivas. Även i motion MJ457 (s) yrkande 6 anfördes att EU:s gemensamma kemika-

lielagstiftning skyndsamt bör genomföras i Sverige. Försiktighetsprincipen bör vara den miljöprincip som gäller för vår nationella kemikaliepolitik. Regeringen bör vara pådrivande i internationell kemikaliepolitik.

Utskottets ställningstagande

En EG-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i Sverige. Den får inte införlivas i nationell normgivning eftersom det kan skapa tvivel om reglernas ursprung och effekt. Den rättsliga grunden för förordningen är artikel 95. Regler som antas med artikel 95 som grund är harmoniserande. Regeringen konstaterar att harmoniseringen kommer till uttryck i artikel 128.1 som säger att medlemsstaterna inte får förbjuda, begränsa eller hindra tillverkning, import, utsläppande på marknaden eller användning av ett ämne – som sådant eller ingående i en beredning eller vara – om det omfattas av förordningens tillämpningsområde och uppfyller förordningens krav. Av artikel 128.2 framgår också att ingenting i förordningen ska hindra medlemsstaterna från att behålla eller införa nationella bestämmelser för att skydda arbetstagarna, människors hälsa och miljön som är tillämpliga i fall där förordningen inte innebär en harmonisering av kraven på tillverkning, utsläppande på marknaden eller användning.

Den slutsats som kan dras av detta är att en svensk bestämmelse måste upphävas eller ändras i den utsträckning som den svenska bestämmelsen (1) upprepar ett krav som ställs i förordningen eller (2) reglerar en fråga som (a) också regleras i förordningen och (b) i förordningen innebär en harmonisering som hindrar medlemsstaterna att reglera frågan på ett annat sätt.

Syftet med förordningen (artikel 1.1) är att garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön och att ämnen kan cirkulera fritt på den inre marknaden. Konkurrenskraft och innovation ska förbättras. Enligt artikel 1.2 fastställs i förordningen bestämmelser om ämnen och beredningar enligt definitionen i artikel 3 och dessa bestämmelser ska gälla tillverkning, utsläppande på marknaden eller användning av dessa ämnen – som sådana eller ingående i beredningar eller varor – och utsläppande på marknaden av beredningar.

I artikel 2 anges flera undantag från hela eller delar av förordningen. Ett undantag som är viktigt i det här sammanhanget är att förordningen inte ska påverka tillämpningen av gemenskapens arbetsplats- och miljölagstiftning, t.ex. det grundläggande arbetsmiljödirektivet (dir. 89/391/EEG), IPPC-direktivet (dir. 96/61/EG, numera dir. 2008/1/EG) och ramdirektivet för vatten (dir. 2000/60/EG).

Förordningen syftar till att vi ska få bättre kunskap om kemiska ämnen och att den kunskapen ska föras ut till framför allt yrkesmässiga användare. I kemikaliesäkerhetsrapporterna kommer det också att redovisas kunskap om olika användningsområden för ämnen och generella riskhanteringsåtgärder. Den kunskap som tas fram kommer också, i framtiden, att ge

underlag för att besluta om tillståndskrav och begränsningar som bör gälla på gemenskapsnivå. Förordningen är dock inte alltid tillräcklig för att i alla avseenden hantera risker som är knutna till en viss sorts användning av kemiska ämnen, som sådana eller i beredningar eller varor, t.ex. som sprängmedel eller i leksaker. Den kunskap som tas fram enligt förordningen kommer dock att vara viktig för att avgöra hur riskerna i sådana fall ska hanteras. Den information som tas fram av bl.a. tillverkare är inte avsedd att fullständigt reglera kemikalieanvändningen i enskilda fall för platsbundna verksamheter. De åtgärder som t.ex. rekommenderas i säkerhetsdatablad och de bifogade exponeringsscenarierna ska vara generella. Det finns inga krav på att säkerhetsdatablad alltid ska granskas av någon myndighet. Troligen kommer det bara att ske stickprovvis. Inte heller finns det någon annan kvalitetssäkring inbyggd i förordningen. Regleringen har över huvud taget inte en sådan karaktär att den rör plats- eller anläggningsanpassade krav i det enskilda fallet. Förordningen kan alltså inte anses innebära en totalharmonisering av alla aspekter på kemikalieområdet.

I propositionen konstateras att flera remissinstanser har invänt att lagstiftningen på kemikalieområdet riskerar att bli otydlig för företag och myndigheter om direkt gällande regler kommer att finnas både på gemenskapsnivå och nationell nivå. I denna del anser utskottet i likhet med regeringen att detta inte är specifikt för kemikalieområdet. EG-förordningar har ett visst tillämpnings- och harmoniseringsområde som inte hindrar nationell lagstiftning därutöver. I kemikalierestriktionsförordningen framgår detta tydligt av artikel 128.2. Redogörelsen för gällande rätt visar också att gemenskapsregleringen på kemikalieområdet är fördelad på förordningar och direktiv samt att det ofta krävs att medlemsstaterna kompletterar förordningarna med nationella regler.

Utskottet instämmer i att man med hänsyn till skyddet av människors hälsa och miljön inte utan noggranna överväganden bör ta bort nationella bestämmelser som varken upprepar eller strider mot EG-förordningen. Som framgår i detta ärende är det få svenska lagregler som upprepar eller strider mot den. De svenska lagregler som upprepar förordningen eller strider mot harmoniserade bestämmelser i den bör dock tas bort.

Nationella bestämmelser i frågor som inte omfattas av förordningen, som t.ex. bestämmelser om bekämpningsmedel, bör enligt utskottets uppfattning behållas, inte minst för att motsvara EG-rättens krav. I viss utsträckning behöver svenska lagregler införas för att komplettera förordningen så att den får avsedd effekt i Sverige. Medlemsstaterna är t.ex. skyldiga att ha ett system av officiella kontroller (artikel 125), dvs. en tillsynsorganisation med befogenheter och verktyg för att utöva tillsyn. Det ska också finnas sanktioner vid överträdelse av bestämmelser i förordningen (artikel 126), t.ex. bestämmelser om straff och vitesförelägganden. Ett ytterligare exempel är att det måste finnas ett forum för den registrant som vill föra domstolstalan om kostnadsdelning för undersökning.

I lagen finns många bestämmelser som inte specifikt reglerar en fråga som regleras i förordningen men som på ett eller annat sätt har kopplingar till kemikalier och varor som regleras i förordningen, t.ex. bestämmelser om miljö kvalitetsnormer, om anmälnings- och tillståndsplikt för miljöfarliga verksamheter eller om miljökonsekvensbeskrivningar. Utskottet anser i likhet med regeringen att sådana bestämmelser inte behöver upphävas eller ändras. Detsamma gäller normgivningsbemyndiganden. Med hänsyn till att svensk kemikalierreglering i stor utsträckning görs med stöd av normgivningsbemyndiganden bör frågan om svenska bestämmelsers förenlighet med förordningen eller annan EG-rätt prövas när bemyndigandena används och inte i detta ärende.

Som anförs i propositionen gäller miljöbalkens allmänna hänsynsregler för all verksamhet och alla åtgärder som inte har försumbar betydelse i det enskilda fallet. De riktar sig mot alla och envar. De utgör grunden för de hälso- och miljökrav som ställs vid prövning och tillsyn enligt balken. Bestämmelserna är också styrande vid regelgivning (jfr bl.a. prop. 1997/98:45 del 1 s. 167 och bemyndigandet i 14 kap. 24 § miljöbalken). Bestämmelserna innebär i korthet skyldighet att skaffa sig den kunskap som behövs (2 §), vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö (3 §), tillämpa bästa möjliga teknik vid yrkesmässig verksamhet (3 §), undvika att använda eller sälja kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan ersättas med mindre farliga produkter eller organismer (4 §), hushålla med råvaror och energi och utnyttja möjligheter till återanvändning och återvinning (5 §), välja en lämplig plats (6 §) och ansvara för att avhjälpa en skada som har uppkommit (8 §). Reglerna uttrycker vissa principer inom miljöretten. Försiktighetsprincipen finns t.ex. uttryckt i 3 § genom att försiktighetsmått ska vidtas så snart det kan antas att en skada eller olägenhet kan uppkomma. Regeln om produktval i 4 § är ett uttryck för substitutionsprincipen. Kraven enligt bestämmelserna ska tillämpas om det inte kan anses orimligt att uppfylla dem (7 §).

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och tillstyrker regeringens förslag. När det gäller de synpunkter om försiktighetsprincipen som framförs i motionerna MJ297 (kd) och MJ457 (s) yrkande 6 vill utskottet framhålla att denna princip är inskriven i artikel 174 i EG-fördraget. Utskottet konstaterar att detta innebär att hela gemenskapens miljöpolitik, inkluderande kemikalierregistreringsförordningen, ska bygga på försiktighetsprincipen (jfr bet. 2006/07: MJU4).

Kemikalierregistreringsförordningen innebär att farliga egenskaper hos kemiska ämnen ska kartläggas i större omfattning än vad som tidigare har skett. Som framgår av propositionen ligger ansvaret för att ta fram information om ämnens farliga egenskaper och att göra bedömningar om risker med ämnens användning på tillverkare och importörer av ämnen. Leverantörer av ämnen och beredningar ska vidarebefordra relevant sådan information och lämna rekommendationer om användningen av ämnena till

industriella användare nedåt i distributionskedjan. Förordningen kommer på så sätt att öka kunskapen om kemikaliers farliga egenskaper hos både användare och myndigheter. Den ökade kunskapen kan tillsammans med förbättrad kontroll av kemikalieanvändningen leda till en mer framgångsrik miljövard och ett bättre skydd för människors hälsa.

Utskottet konstaterar att för att förordningen ska få dessa effekter behöver alla aktörer i distributionskedjan ta sitt ansvar för att bygga upp och förmedla kunskapen om farliga egenskaper hos kemiska ämnen. Det krävs också ett fungerande system för tillsyn och kontroll i alla medlemsstater. Medlemsstaterna måste också se till att överträdelse upptäcks och sanktioneras (artiklarna 125 och 126). Sanktionerna för överträdelse ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Sanktionerna kan utgöras av administrativa ingripanden som förelägganden, med eller utan vite, och sanktionsavgifter liksom av straffsanktioner.

Utskottet instämmer i att straff bör väljas endast när det är befogat från straffvärdessynpunkt och när det inte finns några andra alternativ att tillgå för att uppnå samhällets önsknings och behov. En omfattande straffsanktionering är inte heller nödvändigtvis det mest effektiva verktyget för att åstadkomma att ett regelverk följs. Enligt utskottets uppfattning är straff dock ett viktigt instrument på miljöområdet.

Frågan om hur allvarlig en viss brottslighet är – gärningens straffvärde – måste bedömas med utgångspunkt i syftet med den handlingsregel som brottet avser. Ett grundläggande syfte med kemikalierregistreringsförordningen är att öka kunskapen om farliga kemikalier i samhället. Regeringen har sett särskilt allvarligt på beteenden som typiskt sett medför skada eller risk för skada på människors hälsa eller miljön och beteenden som försvårar eller omöjliggör kontroll av tillverkning, import eller utsläppande på marknaden av kemikalier. I likhet med vad som gäller på miljöområdet i allmänhet finns det anledning att se allvarligt på sådana överträdelse som – utan att det nödvändigtvis finns några konkreta risker – typiskt sett medför risker för hälsa och miljön. Utskottet instämmer med regeringen i denna utgångspunkt.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna MJ297 (kd) och MJ457 (s) yrkande 6 om att försiktighetsprincipen bör gälla och att importerade produkter bör uppfylla de kriterier som antagits. Som anförs i propositionen ligger i den nya EG-förordningen ansvaret för att göra riskbedömningar och utredningar, till skillnad från vad som tidigare varit fallet, i första hand på den som tillverkar eller importerar ämnet och inte på de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Det är först om ämnet blir föremål för en fördjupad utvärdering eller tillståndsprövning som det blir aktuellt för myndigheterna att bedöma riskerna med ämnet. Motionerna bör, i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts, lämnas utan vidare åtgärd.

Behovet av ändringar 2 kap. miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att omfattningen av substitutionsprincipen bör utvidgas (s), om dispens för att kunna tillämpa produktvalsprincipen fullt ut (mp) och om att talerätten för miljö- och friluftorganisationer för beslut rörande kemikalier bör utvidgas (mp).

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp), 2 (mp) och 3 (v, mp).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning föranleder kemikalieregistreringsförordningen ingen ändring i 2 kap. miljöbalken.

Motionerna

I motion MJ7 (s) anförs att omfattningen av substitutionsprincipen bör utvidgas. Begreppet produktval, såsom vi ofta använder det i Sverige när vi menar substitution, omfattar endast bytet från en kemisk produkt till en annan produkt. Begreppet substitution innebär i sin mer internationella betydelse att farliga ämnen kan undvikas inte bara genom att ett farligt ämne byts mot ett mindre farligt, utan också genom att alternativa tekniska lösningar används. Det kallas funktionell substitution och bör ha en given tillämpning också i Sverige. Motionärerna anser att en utvidgad substitutionsprincip ska genomsyra kemikalieregistreringsförordningen. Det gäller också i situationer där fullständig kunskap om riskerna saknas, vilket är vanligt vid hantering av kemikalier. Substitutionsprincipen är ett verktyg för god tillämpning av försiktighetsprincipen.

Regeringen bör enligt motion MJ8 (mp) yrkande 1 ansöka om undantag enligt EU-fördraget för att behålla den längre gående nationella lagstiftningen i 2 kap. 4 § miljöbalken i fortsättningen. Det framgår av propositionen och flera remissyttranden att det råder oklarhet om i vilken utsträckning produktvalsprincipen i fortsättningen kan tillämpas fullt ut med hänsyn till kemikalieregistreringsförordningen. Sverige bör få behålla möjligheten att tillämpa produktvalsprincipen fullt ut. Enligt en rapport från Kemikalieinspektionen har produktvalsprincipen haft stor betydelse även om principen enligt vissa uppgifter inte har använts särskilt mycket i det svenska tillsynsarbetet. Kemikalieregistreringsförordningen avses och kan förväntas resultera i mer information om kemikalier och kemiska ämnen. Miljöpartiet anser att det skulle var olyckligt om tillämpningen av produktvalsprincipen skulle hämmas av osäkerhet om i vilken omfattning den får tillämpas. I motionen anförs vidare att talerätten för miljö- och friluftorganisationer för beslut rörande kemikalier bör utvidgas till att

omfatta även bl.a. myndighetspassivitet (yrkande 2). Sådan rätt finns i flera andra länder. Talerätten för miljöorganisationer i miljöfrågor bör utvidgas för att vara i nivå med den i de mest utvecklade länderna på området.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Det framgår av propositionen att miljöbalkens hänsynsregler gäller parallellt med annan lag. I förarbetena konstaterade regeringen att Sveriges internationella åtaganden, t.ex. i fråga om varors fria rörlighet, måste beaktas vid tillämpningen (prop. 1997/98:45 del 1 s. 206).

Utskottet uttalade vid riksdagsbehandlingen av förslaget till miljöbalk (bet. 1997/98:20) att miljöbalkens andra kapitel innehåller rättsligt bindande principer och allmänna hänsynsregler. Dessa ska tillämpas på all verksamhet som regleras av balken samt även på åtgärder som inte är av försumbar betydelse i det enskilda fallet. Kapitlet innehåller inledningsvis en bevisregel som innebär att den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldig att visa att förpliktelseerna enligt kapitlet iaktas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

Det är enligt den nu aktuella propositionen svårt att avgränsa allmänt hållna bestämmelser i miljöbalken mot direkt verkande EG-rätt. Samtidigt är det inte lämpligt att föra in uttryckliga hänvisningar till en specifik EG-förordning i de allmänna hänsynsreglerna, eftersom sådana hänvisningar kan skapa oklarheter om hur bestämmelserna förhåller sig till annan direktverkande EG-rätt.

Om EG-förordningen begränsar utrymmet för tillämpningen av en bestämmelse i 2 kap. och det är möjligt att göra en avgränsning i lagtexten utan någon hänvisning till förordningen, kan det, som anförs i propositionen, finnas skäl att ändra bestämmelsen. En förutsättning är dock att ändringen inte medför att det allmänt breda tillämpningsområdet för bestämmelsen påverkas mer än vad som följer direkt av förordningen.

Förordningen innehåller inte några bestämmelser om resurshushållning, platsval eller ansvar för miljöskador. Därför kan den inte anses begränsa tillämpningen av 5, 6 och 8 §§. Förordningen rör främst tillämpningen av bestämmelserna om kunskapskrav, försiktighetsmått och produktval (2–4 §§).

Produktvalsregeln och substitutionsprincipen

Enligt 2 kap. 4 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd undvika att använda eller sälja kemiska produkter som kan skada människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller också i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt. Enligt balkens förarbeten (prop.

1997/98:45 del 2 s. 21–24) måste en bedömning göras i varje enskilt fall. Generella förbud mot användning eller försäljning kan aldrig meddelas för en produkt eller en vara enbart med stöd av produktvalsregeln i 2 kap. För generella förbud och begränsningar krävs det ett bemyndigande enligt 14 kap. 24 och 25 §§.

Med att produkten kan ersättas med en annan produkt avses att användaren kan uppnå ändamålet med användningen även med den andra produkten. Som framgår av propositionen ska samma resultat gå att uppnå med en annan kemisk produkt.

I vissa fall kan den metod som väljs för en verksamhet vara avgörande för frågan om kemikalier måste användas, och i så fall vilka. Val av process i övrigt är exempel på ett sådant försiktighetsmått som ska vidtas enligt 2 kap. 3 §. Det kan alltså komma i fråga att ersätta användningen av en kemisk produkt eller bioteknisk organism med en annan metod, som innebär att någon användning av kemiska produkter eller biotekniska organismer över huvud taget inte behövs, t.ex. kan rengöring med hjälp av kemiska produkter i vissa fall ersättas med mekanisk rengöring eller slipning (prop. 1997/98:45 del 2 s. 23).

När det gäller de frågor som tas upp i motionerna MJ7 (s) och MJ8 (mp) yrkande 1 om tillämpningen av 2 kap. 4 § miljöbalken och om substitutionsprincipen anförde utskottet i februari 2007 (bet. 2006/07:MJU4) att den svenska regeringen i de förhandlingar som föregick den beslutade kemikalierregistreringsförordningen hade en högre ambitionsnivå i många avseenden, såsom avseende kraven på substitution, möjligheten att ha längre gående nationella regler på vissa områden och avseende hur omfattande förordningens tillämpningsområde skulle vara. Exempelvis avgav den svenska regeringen en deklARATION efter att rådet antagit en gemensam ståndpunkt i december 2005 med innebörden att ståndpunkten kunde accepteras med undantag för kraven på substitution. Det slutliga förhandlingsresultatet innebär en förbättring ur svensk synvinkel jämfört med den gemensamma ståndpunkten beträffande vissa centrala frågor, såsom substitutionsprincipen och förordningens tillämpningsområde.

I propositionen anförts att produktvalsregeln har prövats i mycket få fall. Det ligger i sakens natur att det är svårt för någon annan än den som använder en kemikalie att avgöra om den kan ersättas av en annan kemikalie utan att ändamålet äventyras eller att resultatet blir sämre. En annan svårighet i tillämpningen är att krav på produktval vid försäljning lätt får en generell karaktär.

Ytterligare en aspekt som är viktig för tillämpningen av produktvalsregeln vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet är att lagstiftarens avsikt med regeln är att det är verksamhetsutövaren som själv ska tillämpa den. Produktvalsregeln ska fortlöpande tillämpas av alla verksamhetsutövare oavsett om de har tillstånd eller inte och oavsett om kemikaliefrågorna har prövats (prop. 1997/98:45 del 1 s. 347).

Utskottet instämmer i att produktvalsregeln mot den här bakgrunden främst får ses som en handlingsregel som riktar sig direkt till användare och försäljare inför deras val av kemiska produkter och inte en bestämmelse vars tillämpning i olika situationer ska bestämmas rättsligt.

Substitution av farliga ämnen är en fråga som tas upp vid tillståndsprövningen enligt kemikalieresteringsförordningen (avsnitt VII). Ett syfte med tillståndssystemet är att ämnen som inger mycket stora betänkligheter gradvis ska ersättas med lämpliga alternativa ämnen eller tekniker. I enlighet med det syftet ska en ansökan om tillstånd omfatta bl.a. en analys av alternativen. Den ska också innehålla en ersättningsplan, om det finns lämpliga alternativ tillgängliga. Om sökanden kan visa att de hälso- eller miljörisker som uppkommer i samband med ämnets användning kan kontrolleras på ett adekvat sätt, ska tillstånd beviljas (artikel 60.2). Avsaknaden av alternativ anges inte som en förutsättning för tillstånd i sådana fall. Alla tillstånd ska dock gälla under en begränsad ”omprövningsperiod”, vars längd är beroende bl.a. av frågan om alternativ. Tillståndshavaren ska uppdatera sin analys av alternativen i den omprövningsrapport som ska lämnas in senast 18 månader innan perioden löpt ut. Under vissa förutsättningar kan tillstånd omprövas också under perioden, bl.a. om ny information om möjliga ersättningar blir tillgänglig.

Som tillståndssystemet i förordningen är uppbyggt är det alltså oklart om ett tillstånd kommer att ges enligt artikel 60.2 när det finns lämpliga alternativ tillgängliga. Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att det återstår att se hur tillståndsprövningen kommer att gå till i praktiken.

Tillståndsprövning enligt förordningen påverkar dock inte prövningen enligt IPPC-direktivet (förkortning av Integrated Pollution Prevention and Control, direktiv 2008/1/EG), jämför förordningens artikel 2.4 a. IPPC-direktivet syftar till att minska utsläppen till luft, vatten och mark från vissa verksamheter i Europeiska unionen. Enligt IPPC-direktivet ska användning av ämnen som är mindre farliga särskilt beaktas när bästa möjliga teknik fastställs. Som anförs i propositionen är det därför inte helt självklart att användningen av en kemikalie är tillåten för att den omfattas av ett tillstånd enligt förordningen, om prövningen av en IPPC-anläggning enligt 9 kap. miljöbalken innebär krav på en teknik med användning av en annan kemikalie. Prövningen enligt förordningen omfattar också frågan om alternativ teknik. De två prövningarna kan leda till olika resultat. Utskottet instämmer i att det rimligen bör krävas att den som avser att använda ämnet bara kan göra det om tillståndskravet enligt båda systemen är uppfyllt. Det finns även andra direktiv på miljöområdet som rör substitution av farliga ämnen, t.ex. VOC-direktivet (dir. 1999/13/EG om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar).

Utskottet anser i likhet med regeringen att tillståndssystemet enligt förordningen får anses hindra nationella system med allmänna tillståndskrav som syftar till substitution av sådana farliga ämnen som omfattas av förord-

ningen. Frågan är om förordningen också hindrar att substitution tas upp vid platsrelaterad prövning, t.ex. av en miljöfarlig verksamhet, då det inte finns EU-relaterade krav på substitution.

Tidigare har slutsatsen dragits att kemikalierregistreringsförordningen i princip inte gäller platsrelaterade krav. Om man vid en platsrelaterad prövning kommer fram till att det finns alternativ till en ämnesanvändning som omfattas av ett Reachtillstånd, kan dock en tillämpning av miljöbalkens produktvalsregel strida mot förordningen. Detta är en följd av förordningens omprövningsregler som innebär bl.a. att tillståndet ska omprövas om det kommer fram ny information om alternativ. Förordningen har alltså bestämmelser som reglerar frågan om omprövning för att, oavsett plats, åstadkomma substitution av ett tillståndsprövat ämne. Som anförs i propositionen hindrar förordningen däremot inte att användningen av ett ämne begränsas eller förbjuds på en viss plats av andra skäl än att det finns alternativ. Tillståndskraven i förordningen hindrar inte heller att försäljare och användare av kemiska produkter och varor även i fortsättningen tillämpar produktvalsregeln som en handlingsregel.

I övrigt kan förordningen inte anses begränsa tillämpningen av miljöbalkens produktvalsregel, och slutsatsen blir därför att 4 § inte kan avgränsas på ett sätt som tydliggör de eventuella inskränkningar i tillämpningsområdet som finns. Utskottet instämmer i att det med hänsyn till bestämmelsens allmänna utformning inte kan anses nödvändigt att ta bort den eller ändra den.

I artikel 138 i kemikalierregistreringsförordningen anges att vissa delar av förordningen kommer att ses över. Utskottet har tidigare redovisat att någon allmän översyn av den beslutade förordningstexten inte är planerad (bet. 2006/07:MJU4). Utskottet föreslår att motionerna MJ7 (s) och MJ8 (mp) yrkande 1 avstyrks i den mån motionsyrkandena inte tillgodosätts med det anförda.

Talerätt för miljö- och friluftorganisationer

Enligt 16 kap. 13 § miljöbalken får överklagbara domar eller beslut överklagas av en ideell förening som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen. Detta gäller domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken samt i frågor om tillsyn enligt 10 kap. eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. Miljöorganisationer har också rätt att överklaga domar som är resultatet av en begäran om omprövning enligt 24 kap. miljöbalken, villkor intagna i domar och beslut samt även avseende villkor som organisationen anser behövs men som inte har meddelats samt domar om lagligförklaring av vattenanläggningar enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (bet. 2005/06:MJU25). För att få överklaga ska föreningen ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och ha

lägst 2 000 medlemmar. Miljöorganisationer har enligt lag (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut även möjlighet att ansöka om rättsprövning.

I förslaget till miljöbalk (prop. 1997/98:45) redovisades att Miljöbalksutredningen hade föreslagit att miljöorganisationerna skulle ha talerätt mot beslut av myndigheter att inte ingripa eller vidta andra åtgärder med stöd av balken. Utskottet uttalade vid riksdagsbehandlingen av förslaget att mål och ärenden normalt inleds av den som vill driva någon verksamhet som kan påverka miljön. Något skäl att ge miljöorganisationer rätt att väcka talan eller annars inleda ärenden finns därför inte (bet. 1997/98:JoU20). Även i mars 2005 (bet. 2004/05:MJU11) redovisade utskottet ett konstaterande från regeringen att ren passivitet från en myndighets sida inte kan bli föremål för överklagande.

Utskottet konstaterar i likhet med vad som anfördes i proposition 2004/05:65 Århuskonventionen att utan ett överklagbart beslut går det inte att vända sig till domstol för överprövning av en myndighetsunderlåtenhet. Dagens svenska system bygger i stället på grundtanken att tillsynsmyndigheterna ska agera om miljörättsliga bestämmelser inte följs. Centrala tillsynsmyndigheter ska i sin tur agera om en underordnad tillsynsmyndighet inte sköter sina åligganden.

Myndigheternas verksamhet kontrolleras av Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK). Allmänheten, inklusive miljöorganisationer, har alltid möjlighet att anmäla överträdelser av olika miljöbestämmelser till tillståndsmyndigheter för kontroll. Allmänheten kan också vända sig direkt till JO. Enligt lag (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän har justitieombudsmännen tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen ska enligt 4 § verka för att brister i lagstiftningen avhjälpas. Ombudsmännens tillsyn bedrivs enligt 5 § genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar som ombudsmännen finner påkallade. Enligt 1 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn har Justitiekanslern i den omfattning som anges i lagen tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Statliga myndigheter samt anställda, uppdragstagare och andra som är knutna till sådana myndigheter står enligt 2 § under Justitiekanslerns tillsyn i den utsträckning regeringen föreskriver det, jämför förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern.

Som anføres i propositionen föranleder kemikalierregistreringsförordningen inte någon ändring i 2 kap. miljöbalken. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan om miljö- och friluftorganisationers talerätt vid myndighetspassivitet. Motion MJ8 (mp) yrkande 2 avstyrks.

Ett nytt 14 kap. miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag med en mindre justering. En motion (m) om permetrin avslås.

Propositionen

Regeringen föreslår att det nuvarande 14 kap. miljöbalken upphävs och att det i balken införs ett nytt kapitel, 14 kap., med rubriken ”Kemiska produkter och biotekniska organismer”. Kapitlet disponeras med bestämmelser under rubrikerna ”Kapitlets innehåll”, ”Definitioner”, ”Hantering, införsel och utförsel m.m.”, ”Godkännande av bekämpningsmedel”, ”Produktregister”, ”Produktinformation och uppgiftsskyldighet” och ”Dispens från kemikalieresteringsförordningen”.

Definitionerna i det nuvarande 14 kap. miljöbalken tas in i det nya kapitlet. Dessutom införs definitioner av ”vara”, ”införsel”, ”utförsel”, ”kemikalieresteringsförordningen”, ”biociddirektivet”, ”preparatdirektivet”, ”växtskyddsmedelsdirektivet” och ”ämnesdirektivet”. Definitionen av ”kemisk produkt” kompletteras med ett klargörande av att det inte ska vara fråga om en ”vara”.

Den nuvarande möjligheten att förena ett dispensbeslut med ett krav på anmälan bör utökas till att gälla alla dispenser från de tillstånds- och anmälningskrav som följer av 14 kap. miljöbalken. Det inflytande som kommunen har i fråga om dispenser för spridning av bekämpningsmedel i skog utformas som en vetorätt.

Regeringen föreslår att bestämmelserna om produktregister i 14 kap. miljöbalken kompletteras med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från registreringskyldigheten, om det finns särskilda skäl.

De direkta kraven i 14 kap. miljöbalken om produktinformation (annan produktinformation än reklam) och uppgiftsskyldighet tas bort i förslaget, och i stället bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana krav. Efter ikraftträdandet av kemikalieresteringsförordningen blir tillämpningsområdet för 14 kap. 7 § så begränsat att det inte är motiverat att ha kvar bestämmelsen i kapitlet. Kravet på en miljö- och hälsoutredning i nuvarande 14 kap. 7 § miljöbalken tas bort.

Regeringen föreslår att bestämmelsen om förhandsanmälan av nya ämnen i 14 kap. miljöbalken tas bort. Vidare får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalieresteringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Motionen

Enligt motion MJ265 (m) bör ämnet permetrin återigen godkännas i skogsbruket. En säker plantering och förnyring av ny skog bör inte äventyras i tron att svaga preparat och s.k. mekaniska skydd ska hjälpa mot snytbaggens angrepp.

Utskottets ställningstagande

Enligt den nuvarande utformningen av 14 kap. 20 § andra stycket måste en kommun, för att kunna ha ett inflytande när frågor prövas om dispens från förbud att sprida bekämpningsmedel i skogsmark, besluta om förbud mot spridning av bekämpningsmedel inom vissa områden i kommunen. Som bestämmelsen är formulerad är det enligt propositionen oklart om den är tänkt som ett bemyndigande till kommunen att meddela förbudsföreskrifter som binder dispensprövningsmyndigheten (Kemikalieinspektionen) eller om det är tänkt att kommunen genom förvaltningsbeslut ska hindra Kemikalieinspektionen från att ge dispens. Utskottet instämmer i att det är en bättre ordning att i lagtexten dels ålägga dispensprövningsmyndigheten att i dispensfrågor ge den berörda kommunen tillfälle att yttra sig, dels föreskriva att en förutsättning för dispens är att kommunen inte har motsatt sig det. Bestämmelsen bör utformas i enlighet med detta (14 kap. 9 §).

Användning av permetrin har behandlats vid tidigare tillfällen i riksdagen. Utskottet anförde i mars 2006 (bet. 2005/06:MJU12) att permetrin togs bort från marknaden av det tillverkande företaget som i stället ville satsa på andra ämnen i den grupp som permetrin ingår i (drygt 20 ämnen). Utskottet har nyligen åter fått bekräftat från Kemikalieinspektionen att permetrin formellt sett inte har förbjudits. Bakgrunden är således att leverantören har dragit tillbaka sin ansökan, vilket innebär att det inte är upptaget på EG-listan över tillåtna medel. Enligt Kemikalieinspektionen finns andra lika verksamma produkter i gruppen pyretroider som kan användas, såsom cypermetrin. Utskottet ville i sammanhanget påminna om att det förhållandet att ett bekämpningsmedel är godkänt inte innebär att det är riskfritt. All användning av kemiska medel kan medföra risker både för användarens hälsa och för miljön. I varje situation bör man därför noga överväga behovet av att använda kemiska medel.

Utskottet konstaterar i det nu aktuella ärendet att för att permetrin ska godkännas som växtskyddsmedel inom EU krävs att någon ansöker om godkännande för permetrin och tar fram den dokumentation som krävs. Utskottet har inhämtat från Kemikalieinspektionen att i EU:s regelverk delas bekämpningsmedel in i växtskyddsmedel (direktiv 91/414/EEG) för att skydda växande gröda inklusive skog och i biocider (direktiv 98/8/EG) som används mot ohyra inomhus, som träskydd m.m. Permetrin är förbjudet som växtskyddsmedel men tillåtet som biocid. Utskottet avstyrker motion MJ265 (m).

Det har inte framförts några synpunkter mot regeringens lagförslag motionsledes. Utskottet har dock uppmärksammats på vissa lagtekniska detaljer i förslaget som lämpligen bör justeras. Dessa förslag kommenteras nedan.

Regeringen anför i specialmotiveringen till 14 kap. 8 § 1, 2, 3 och 4 att de angivna bestämmelserna även avser varor, vilket tillsammans med den begränsning av bemyndigandet som finns i paragrafens andra stycke motsvarar bemyndigandet i nuvarande 14 kap. 1 §. Utskottet vill klargöra att detta även gäller för den föreslagna lydelsen av 14 kap. 8 § 8. Varor finns således med i den föreslagna lydelsen av 14 kap. 8 § 8 på motsvarande sätt som i punkterna 1, 2, 3 och 4 i 8 §.

Vidare är den föreslagna lagtexten i ett avseende inte utformad på ett helt tillfredsställande sätt. I den föreslagna lydelsen till 14 kap. 8 § 8 har de inledande orden ”förbud mot” kommit med av förbiseende. Utskottet föreslår därför att orden ”förbud mot” utgår i förslaget till lagtext. Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag i övrigt.

Sanktioner m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avstyrker en motion (mp) om behovet av en översyn av behovet av ytterligare straffsanktioner avseende överträdelse vid nedströms användning av ämnen.

Jämför reservation 4 (v, mp).

Propositionen

Regeringens förslag innebär att miljödomstol som första instans prövar mål om fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt artiklarna 27.6 och 30.3 i kemikalierregistreringsförordningen.

I propositionen föreslås att de som har tagit befattning med ärenden enligt miljöbalken, eller enligt EG-förordningar inom balkens tillämpningsområde, eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 26 kap. 22 § första stycket tredje meningen miljöbalken inte obehörigen får röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftsförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

Vidare föreslår regeringen att för att fullgöra sina uppgifter enligt miljöbalken, eller enligt EG-förordningar inom balkens tillämpningsområde, har en myndighet och den som på myndighetens uppdrag utför ett arbete rätt att få tillträde till fastigheter, byggnader, andra anläggningar och transportmedel samt att där utföra undersökningar och andra åtgärder.

Utgångspunkten för bedömningen av vilka överträdelser som bör vara förenade med straffansvar bör enligt regeringen vara att det är de allvarligaste och mest straffvärda överträdelserna som ska vara kriminaliserade.

Regeringen föreslår att för kemikalierregistreringsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som

- med uppsåt eller av oaktsamhet tillverkar eller importerar ett ämne utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i kemikalierregistreringsförordningen,
- producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 7.1,
- producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artikel 5 och ett beslut enligt artikel 7.5,
- i egenskap av tillverkare, importör eller registrant bryter mot skyldigheten att lämna eller uppdatera information enligt artikel 12.2 eller 22 eller lämnar oriktig information i en registreringsanmälan eller i en handling som kompletterar en sådan anmälan, om det är fråga om en anmälan eller komplettering som avses i artiklarna 6, 7.1, 7.5, 20, 22, 40 eller 41 och informationen har betydelse för en myndighets utvärdering av ett ämnes risk för människors hälsa eller miljön eller för en myndighets eller enskilds riskbedömning.

Om brottet är ett grovt kemikalierregistreringsbrott döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Att gärningen har avsett stora mängder, att den har medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller av allvarlig art eller att gärningen har pågått under lång tid ska beaktas vid bedömningen av vad som kan utgöra grovt brott. Ringa fall undantas från det straffbara området.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan att ha uppfyllt de krav på förprovning som följer av artikel 56 i kemikalierregistreringsförordningen för att få använda eller på marknaden släppa ut ett ämne som finns med i bilaga XIV till förordningen, döms enligt regeringens förslag för otillåten miljöverksamhet till böter eller fängelse i högst två år. Straffansvaret omfattar också överträdelser av ett villkor eller en bestämmelse i tillstånd som har meddelats med stöd av förordningen.

För försvarande av miljökontroll döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet lämnar en oriktig uppgift i en tillståndsansökan som ska ges in enligt artikel 62 i kemikalierregistreringsförordningen eller under ämnesutvärderingen efter en begäran om information enligt artikel 46.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i kemikalierregistreringsförordningen genom att låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i en vara enligt vad som krävs i artikel 33

döms för bristfällig miljöinformation till böter eller fängelse i högst två år. I fråga om information till konsumenter (artikel 33.2) får åtal väckas endast om ett åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheten enligt artikel 37.4 i kemikalieregistreringsförordningen att upprätta en kemikaliesäkerhetsrapport eller mot skyldigheten att förse Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) med information enligt artikel 38 och inom den tid som anges i artikel 39.2 samt enligt artikel 66.1.

Motionen

I fråga om behovet av straffsanktioner för nedströmsanvändare anförs i motion MJ8 (mp) yrkande 3 att i kemikalieregistreringsförordningen anses t.ex. sådana importörer som inte utsetts till s.k. enda representant vara nedströmsanvändare. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har påpekat att straffsanktionerna avseende nedströmsanvändare behöver utvecklas. Miljöpartiet instämmer och anser att en översyn bör göras över behovet av ytterligare straffsanktioner avseende överträdelse vid nedströms användning av ämnen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkandet om sanktioner för nedströmsanvändare framgår av propositionen att Länsstyrelsen i Västra Götalands län har stött utredningens förslag till straffbestämmelser men menat att när lagstiftningen har inarbetats och kunskapsnivån höjts bör en översyn göras av behovet av ytterligare straffsanktioner, framför allt avseende överträdelser vid nedströmsanvändning av ämnen. Av Miljödepartementets remissammanställning (M2007/4794/Kk) framgår att Länsstyrelsen i Västra Götalands län därutöver har anfört att det då kan vara aktuellt att straffsanktionera överträdelse av artikel 66.1 som ålägger nedströmsanvändare att anmäla användning av ett tillståndspliktigt ämne till kemikaliemyndigheten.

Utskottet har tidigare i detta ärende konstaterat att någon allmän översyn av kemikalieregistreringsförordningen inte är planerad för närvarande.

Av propositionen framgår att en nedströmsanvändare kan vara en stor aktör på marknaden och befinna sig högt upp i en distributionskedja. Många stora tillverkare av kemikalier är samtidigt nedströmsanvändare. Mot den bakgrunden instämmer regeringen i utredningens slutsats att överträdelser av artikel 37.4 har ett högt straffvärde och att åtgärder inom ramen för tillsynen inte är ett tillräckligt effektivt medel för att motverka överträdelser. Överträdelser av artikel 37.4 bör därför straffsanktioneras. Eftersom en överträdelse har ett högt straffvärde och kan få effekter i en stor krets användare bör straffskalan även innehålla fängelse. Det är i straffmätningen som man bör beakta att bestämmelsen också omfattar små nedströmsanvändare som befinner sig långt ned i en distributionskedja.

En nedströmsanvändare som utnyttjar ett tillstånd som getts nedströmsanvändarens leverantör ska anmäla det till Echa inom viss tid från den första leveransen (artikel 66.1). Myndigheten kommer att upprätta ett register över de nedströmsanvändare som har gjort en sådan anmälan och ge medlemsstaternas behöriga myndigheter tillgång till registret. Registret gör det möjligt för medlemsstaternas tillsynsmyndigheter att bedriva en effektiv tillsyn över att tillstånd och villkor följs. För tillsynsmyndigheterna är det därför viktigt att anmälningsskyldigheten följs.

Som regeringen anför innebär underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten inte någon direkt risk för skada på människors hälsa eller miljön. Däremot försvåras kontrollen över tillverkningsprocesser som innefattar användning av tillståndspliktiga ämnen. Därför bör man se allvarligt på brott mot artikel 66.1. Åtgärder inom tillsynen är inte tillräckliga för att främja att regeln följs. Visserligen är straffvärdet sådant att man kan överväga en sanktion i form av miljöstraffavgift. Bedömningen av om en överträdelse har ägt rum innebär dock bl.a. en prövning av om användningen uppfyller villkor som har fastställts i ett tillstånd som har getts till en aktör högre upp i distributionskedjan. Det kan vara svårt att konstatera att en överträdelse har skett. Utskottet anser i likhet med regeringen att det inte är lämpligt med miljöstraffavgift. I stället bör överträdelser av artikel 66.1 straffrättsligt hanteras på samma sätt som överträdelser av artiklarna 37.4 och 38 och en straffbestämmelse som avser artikel 66.1 alltså införas i 29 kap. 8 § miljöbalken. Regeringens förslag tillstyrks av utskottet. Vidare föreslår utskottet att motion MJ8 (mp) yrkande 3 lämnas utan åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med vad som anförts.

Regeringens lagförslag i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i övrigt.

Propositionen

Regeringen föreslår att det i arbetsmiljölagen (1977:1160) införs en hänvisning till artikel 35 i kemikalierregistreringsförordningen, en bestämmelse om att Arbetsmiljöverket ska utöva tillsyn enligt artikel 35 i förordningen och en rätt för verket att meddela de förelägganden och förbud som krävs för att artikel 35 ska följas. I fartygssäkerhetslagen (2003:364) införs en bestämmelse om att Sjöfartsverket ska utöva tillsyn enligt artikel 35.

Enligt regeringens bedömning föranleder bestämmelserna i kemikalierregistreringsförordningen ingen ändring i bestämmelserna om djurförsöksetisk prövning i djurskyddslagen (1988:534) eller i den lagens straffbestämmelser.

I 29 kap. 3 § miljöbalken införs tre nya punkter som förenar överträdelser av vissa angivna krav i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser med straffansvar. För miljöfarlig kemikaliehantering döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förordningens bestämmelser om att vidta åtgärder för att förhindra och åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser, om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning och om förbud mot användning eller mot utsläppande på marknaden av vissa ämnen och produkter.

I 29 kap. 6 § införs en ny punkt som innebär att för bristfällig miljöinformation döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordningens krav på märkning.

Regeringen föreslår att ändringarna träder i kraft den 1 juni 2008. Tillstånd till yrkesmässig överlåtelse eller annan hantering av särskilt farliga kemiska produkter som har getts i enlighet med 14 kap. 12 § miljöbalken i dess äldre lydelse fortsätter att gälla och ska anses ha getts i enlighet med den nya lydelsen av 14 kap. 8 § första stycket 2. Äldre bestämmelser i 14 och 29 kap. miljöbalken gäller i fråga om straff för överträdelser som har ägt rum före den 1 juni 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och har inget att invända mot regeringens bedömningar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvidgad substitutionsprincip, punkt 2 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s) och Dan Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ7.

Ställningstagande

Vi anser att omfattningen av substitutionsprincipen bör utvidgas. Begreppet produktval, som vi ofta använder i Sverige när vi menar substitution, omfattar endast bytet från en kemisk produkt till en annan produkt. Begreppet substitution betyder i sin mer internationella betydelse att farliga ämnen kan undvikas inte bara genom att ett farligt ämne byts mot ett mindre farligt utan också genom att alternativa tekniska lösningar används. Det kallas funktionell substitution och bör ha tillämpning också i Sverige.

Vi anser att en utvidgad substitutionsprincip ska genomsyra kemikaliereregistreringsförordningen. Det gäller också i situationer där fullständig kunskap om riskerna saknas, vilket är vanligt vid hantering av kemikalier. Substitutionsprincipen är ett verktyg för god tillämpning av försiktighetsprincipen. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Produktvalsprincipen, punkt 3 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ8 yrkande 1.

Ställningstagande

Det framgår av propositionen och flera remissyttranden att det råder oklarhet om i vilken utsträckning produktvalsprincipen, som också kallas substitutionsprincipen eller utbytesprincipen, i fortsättningen kan tillämpas fullt ut med hänsyn till kemikalierregistreringsförordningen. I en artikel i Juridisk Tidskrift (JT 2007/08 nr 2) drar forskaren David Langlet slutsatsen att Sverige bör ansöka om undantag för att få behålla möjligheten att tillämpa produktvalsprincipen fullt ut.

Produktvalsprincipen har enligt vissa inte använts särskilt mycket i tillsynsarbetet i Sverige. En rapport från Kemikalieinspektionen ger dock vid handen att den i alla fall haft stor betydelse. Ett skäl till att den inte tillämpats så aktivt på senare tid torde vara arbetet med kemikalierregistreringsförordningen och osäkerheten om vad som kommer att gälla. Ett annat skäl som anges är att myndigheterna inte haft information nog för vissa tillämpningar. Kemikalierregistreringsförordningen avses, och kan förväntas, resultera i mer information om kemikalier och kemiska ämnen. Det kan i vissa avseenden ge bättre möjligheter att tillämpa produktvalsprincipen.

Särskilt det kommunala arbetet kan hämmas av osäkerhet om vad som gäller. Miljöpartiet anser att det skulle var olyckligt om tillämpningen av produktvalsprincipen skulle hämmas av osäkerhet om i vilken omfattning den får tillämpas. Vi anser att regeringen bör ansöka om undantag i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget för att behålla den mer långtgående nationella lagstiftningen i form av 2 kap. 4 § miljöbalken fullt ut. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Talerätt för miljö- och friluftorganisationer, punkt 4 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ8 yrkande 2.

Ställningstagande

I ett yttrande över en rapport om införlivandet av Århuskonventionen i nationell lagstiftning påtalar juridiska fakulteten vid Uppsala universitet att miljöorganisationerna inte rättsligt kan utmana myndighetspassivitet. Sådan rätt finns i flera andra länder.

Vi anser att talerätten för miljöorganisationer i miljöfrågor bör utvidgas för att vara i nivå med talerätten i de länder som är mest utvecklade på området. På kemikalieområdet är det lämpligt att så sker i samband med den översyn av kemikalielagstiftningen som görs i samband med införlivan-

det av kemikalieregistreringsförordningen i svensk lagstiftning. Ideella miljö- och friluftorganisationer bör få en allmängiltig möjlighet att bl.a. utmana myndigheters beslut och underlåtenheter. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Sanktioner för nedströmsanvändare, punkt 6 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ8 yrkande 3.

Ställningstagande

I kemikalieregistreringsförordningen anses importörer som inte utsetts till s.k. enda representant vara nedströmsanvändare. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har påpekat att straffsanktionerna avseende nedströmsanvändare behöver utvecklas.

Vi instämmer och anser att en översyn bör göras av behovet av ytterligare straffsanktioner avseende överträdelse vid nedströmsanvändning av ämnen. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Lagförslagen, punkt 1 (s)

Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Helén Pettersson i Umeå (s) och Dan Nilsson (s) anför:

Vi socialdemokrater i miljö- och jordbruksutskottet vill med detta särskilda yttrande markera den betydelse vi anser att Reach (Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals) har för det svenska kemikaliearbetet och vikten av ett snabbt införande.

Genomförandet av EU:s nya kemikalielagstiftning i sin helhet har dock tagit tid i Sverige. Den moderatledda regeringen valde att först tillsätta en utredning för att se över de svenska reglerna. Från socialdemokratisk sida menar vi att förändringarna i miljöbalken mycket väl kunde ha påskyndats – eftersom förändringarna ska träda i kraft redan i juni i år och det är företagen själva som har ansvaret för tillämpningen. De borde ha haft en rimlig chans till omställning.

Den borgerliga regeringens företrädare i Bryssel har också bidragit till den långa handläggningstiden i EU. När Margot Wallström i början av 2000-talet lade fram sitt första förslag till en ny kemikalielag anade varken hon, som miljökommissionär, eller hennes medarbetare att det skulle ta så många år innan Reach stod klart. Motståndet från den tyska kemikalieindustrin var stenhårt, och ett flertal svenska borgerliga politiker lierade sig med de konservativa parlamentsledamöterna i ett intensivt lobbyarbete.

Trots svårigheterna har EU i dag världens mest ambitiösa kemikalielagstiftning. Den kan göras ännu bättre i sin svenska tillämpning. Det svenska miljöarbetet har nått sin internationella ryktbarhet genom en framsynt användning av just substitutions- och försiktighetsprinciperna. Vi anser, som framgår av vår reservation, att omfattningen av substitutionsprincipen bör utvidgas till att också omfatta funktionell substitution.

Vi anser också att försiktighetsprincipen fortsatt bör vara den miljöprincip som gäller för vårt nationella kemikaliearbete. I situationer där det finns välgrundade misstankar om allvarliga hot mot miljön eller där fullständig kunskap saknas om riskerna, vilket är vanligt vid hantering av kemikalier, ska vi inte vänta med att agera.

Vi vill också framhålla att stödet till företagens arbete med substitution kan behöva förstärkas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:80 Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalierregistrering:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Följdmotionerna

2007/08:MJ7 av Anders Ygeman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgad substitutionsprincip.

2007/08:MJ8 av Tina Ehn (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör söka dispens för att kunna tillämpa 2 kap. 4 § miljöbalken fullt ut i fortsättningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att talerätten för miljö- och friluftsförbund för beslut rörande kemikalier bör utvidgas till att omfatta även bl.a. myndighetspassivitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av straffsanktioner för nedströmsanvändare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:MJ265 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återigen godkänna Permitrin i skogsbruket.

2007/08:MJ297 av Kjell Eldensjö (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ansvaret för att miljökontrollera importerade produkter.

2007/08: MJ457 av Anders Ygeman m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett skyndsamt genomförande av EU:s gemensamma kemikalielagstiftning i Sverige.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 14 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 20 kap. 2 §, 26 kap. 5, 22 och 27 §§, 27 kap. 1 §, 28 kap. 1 §, 29 kap. 3, 4–6, 8, 9 och 11 §§ samt 30 kap. 1 §, ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas ett nytt kapitel, 14 kap., samt två nya paragrafer, 29 kap. 3 b och 10 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap. Kemiska produkter och biotekniska organismer

Kapitlets innehåll

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om kemiska produkter och biotekniska organismer och om varor som på grund av sitt innehåll eller behandling har sådana egenskaper att de behöver regleras som kemiska produkter eller biotekniska organismer.

Definitioner

2 §

I detta kapitel avses med

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en beredning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

4. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

5. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställts särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

7. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

8. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §

I detta kapitel avses med

kemikalierregistreringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en eu-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ropeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG¹,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden², senast ändrat genom kommissionens direktiv 2008/16/EG³,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat⁴, senast ändrat genom kemikalie-registreringsförordningen,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden⁵, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2007/76/EG⁶,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen⁷, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/121/EG⁸,

¹ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

² EGT L 123, 24.4.1998, s. 1 (Celex 31998L0008).

³ EUT L 42, 16.2.2008, s. 48 (Celex 32008L0016).

⁴ EGT L 200, 30.7.1999, s. 1 (Celex 31999L0045).

⁵ EGT L 230, 19.8.1991, s. 1 (Celex 31991L0414).

⁶ EUT L 337, 21.12.2007, s. 100 (Celex 32007L0076).

⁷ EGT P 196, 16.8.1967, s.1 (Celex 31967L0548).

⁸ EUT L 396, 30.12.2006, s. 850 (Celex 32006L0121).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Hantering, införsel och utförsel
m.m.**

4 §

Ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel får inte föras in till Sverige från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, släppas ut på marknaden eller användas utan att medlet är godkänt enligt 10 § av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

5 §

En kemisk produkt eller bioteknisk organism som varken är godkänd enligt 10 § eller omfattas av ett undantag eller en dispens från kravet på godkännande, får användas som bekämpningsmedel endast om det är uppenbart att användningen inte medför risker för människors hälsa eller miljön.

6 §

Den som sprider ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel ska

1. göra det på ett sådant sätt att människors hälsa inte skadas eller människor vållas annan olägenhet och så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt, och

2. vidta åtgärder för att motverka att medlet sprids utanför det avsedda spridningsområdet.

7 §

Kemiska och biologiska bekämpningsmedel får inte spridas från luftfartyg.

Kemiska och biologiska bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly får inte spridas över skogsmark eller användas för att behandla enskilda trädstammar.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i frågor som avses i 2 kap. 2–4 §§,

2. att det krävs tillstånd eller godkännande för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara, om det behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt,

3. särskilda villkor för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara, om det behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt,

4. förbud mot hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara, om det är av särskild betydelse från hälso- eller miljöskyddssynpunkt,

5. undantag från kravet på godkännande i 4 §, om det finns särskilda skäl,

6. krav på anmälan innan ett bekämpningsmedel saluhålls eller används,

7. införsel, överlåtelse och förbränning av bränsle, handel med bränsle samt bränsles egenskaper och kvalitet, om det behövs för att motverka utsläpp i luften av ämnen som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön, och

8. förbud mot hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor, om det behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Föreskrifter om varor enligt första stycket 1, 2, 3, 4 eller 8 får meddelas endast i fråga om varor som på grund av sitt innehåll av

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom denna balk.

Regeringen får överlåta åt en kommun att meddela sådana föreskrifter som avses i första stycket 7.

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från

- 1. kravet på godkännande i 4 §, om det finns synnerliga skäl,*
- 2. förbudet i 7 § första stycket, om det finns synnerliga skäl, och*
- 3. förbuden i 7 § andra stycket, om det*

a) behövs för vetenskaplig prövning, eller

b) med hänsyn till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, spridningens inverkan på livsbetingelserna för växt- och djurlivet och andra allmänna intressen inte rimligen går att genom röjning med mekaniska metoder tillgodose kravet om återväxt av skog i 6 § skogsvårdslagen (1979:429).

En dispens enligt första stycket får förenas med krav på anmälan innan produkten eller organismen saluhålls eller används.

En dispens enligt första stycket 3 b får inte ges i fråga om spridning i ett område som har betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller något annat kommunalt intresse, om kommunen motsätter sig en dispens. Innan dispensfrågan avgörs, ska kommunen ges tillfälle att yttra sig.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Godkännande av
bekämpningsmedel**

10 §

Ett bekämpningsmedel får godkännas endast om medlet

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 4 eller 5, eller

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

Ett godkännande får gälla i högst fem år eller, om det finns särskilda skäl, tio år.

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om förutsättningar för att ett medel ska kunna godkännas enligt 10 §.

Produktregister

12 §

Kemiska produkter som yrkesmässigt tillverkas i eller förs in till Sverige ska registreras i ett produktregister enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Registret ska föras av den myndighet som regeringen bestämmer.

13 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att biotekniska organismer och varor ska registreras i produktregistret eller i ett annat motsvarande register.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Föreskrifter om registrering av varor får meddelas endast i fråga om varor som på grund av sitt innehåll av en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom denna balk.

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag eller i det enskilda fallet ge dispens från registreringskyldigheten enligt 12 §, om det finns särskilda skäl.

Produktinformation och uppgiftsskyldighet*15 §*

I fråga om reklam för sådana biocidprodukter som avses i artikel 2.1 a i biociddirektivet och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2 gäller följande.

Reklamen ska innehålla en tydlig och från reklamen i övrigt särskiljbar uppmaning att använda biocider på ett säkert sätt och alltid före användning ta del av upplysningarna på produktens förpackning och annan produktinformation. I uppmaningen får ordet "biocider" ersättas med en beskrivning av den typ av biocider som produkten tillhör.

Uttryck som "låg risk", "inte giftig", "oskadlig" eller liknande som anger att produkten inte är farlig eller kan leda till en underskattning av de faror som är förenade med produkten får inte förekomma i reklamen.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**16 §*

I reklam för ämnen som är farliga enligt artikel 2.2 i ämnesdirektivet och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2 ska anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör.

17 §

Reklam för beredningar av kemiska ämnen, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, ska, om beredningen är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

18 §

Den som tillverkar eller släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism på marknaden ska omedelbart underrätta den myndighet som regeringen bestämmer, om det efter ett tillstånd eller godkännande kommer fram nya uppgifter om att produkten eller organismen eller resthalter av ett aktivt ämne i den kan ha skadliga effekter på människors hälsa, grundvattnet eller miljön i övrigt.

Sådan upplysningsskyldighet gäller även för kemiska produkter och biotekniska organismer som inte omfattas av något krav på tillstånd eller godkännande, om det kommer fram nya uppgifter om att produkten eller organismen kan ha cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska egenskaper som kan antas påverka klassificeringen eller märkningen av den.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**19 §*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldighet för

1. den som tillverkar, för in till Sverige eller på marknaden släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism att genom märkning eller på annat sätt tillhandahålla den information om produkten eller organismen som behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, och

2. den som yrkesmässigt hantarer, för in till eller för ut från Sverige en kemisk produkt eller bioteknisk organism att till den myndighet som regeringen bestämmer lämna de uppgifter som behövs för att bedöma de hälso- eller miljörisker som är förknippade med produkten eller organismen och dess hantering, införsel eller utförsel.

***Dispens från kemikalie-
registreringsförordningen****20 §*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierregistreringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §⁹

Miljödomstol prövar som första instans mål om

1. miljöfarlig verksamhet som är ansökningsmål enligt 21 kap. 1 § första stycket,

2. vattenverksamhet och vattenanläggningar enligt 11 kap. samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, utom verksamheter som avser markavvattning vilka verksamheter *skall* prövas av länsstyrelsen,

3. markavvattningar som enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet har överlämnats från länsstyrelsen eller anmälts av fastighetsbildningsmyndighet,

4. ersättning för skada och intrång enligt 28 kap. 2–5 §§,

5. ersättning och inlösen vid ingripande av det allmänna enligt denna balk och vid vattenverksamhet, om inte annat har särskilt föreskrivits,

6. ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupp-talan enligt 32 kap. 13 §,

7. fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap. 6 och 7 §§ på talan av någon av de solidariskt ansvariga,

8. utdömande av vite som förelagts med stöd av balken efter särskild *framställan* av den myndighet som har förelagt vitet. *Har* vitet förelagts i förfarandet *gäller* 6 § andra stycket lagen (1985:206) om viten.

2. vattenverksamhet och vattenanläggningar enligt 11 kap. samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, utom verksamheter som avser markavvattning vilka verksamheter *ska* prövas av länsstyrelsen,

3. markavvattningar som enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet har överlämnats från länsstyrelsen eller anmälts av *en* fastighetsbildningsmyndighet,

8. utdömande av vite som *har* förelagts med stöd av balken efter särskild *ansökan* av den myndighet som har förelagt vitet *eller, om* vitet *har* förelagts i förfarandet, *med tillämpning av* 6 § andra stycket lagen (1985:206) om viten, *och*

9. *fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt vad som följer av artiklarna 27.6 och 30.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach),*

⁹ Senaste lydelse 2006:673.

Nuvarande lydelse

Som anges i 19 kap. 1 § tredje stycket prövar miljödomstol, om inte annat är föreskrivet, efter överklagande länsstyrelsens och andra statliga myndigheters beslut enligt denna balk eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Att miljödomstol efter överklagande prövar Kronofogdemyndighetens beslut om handräckning framgår av 26 kap. 17 § andra stycket.

Föreslagen lydelse

inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG¹⁰.

Som anges i 19 kap. 1 § tredje stycket prövar miljödomstol, om inte annat är föreskrivet, efter överklagande länsstyrelsens och andra statliga myndigheters beslut enligt denna balk eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Att miljödomstol efter överklagande prövar Kronofogdemyndighetens beslut om handräckning framgår av 26 kap. 17 § andra stycket.

26 kap.

5 §

Regeringen får *förordna* att tillsynsbestämmelserna *skall* gälla även i fråga om tillsyn över *efterlevnaden av EG:s förordningar* inom denna balks tillämpningsområde.

Regeringen får *meddela föreskrifter* om att tillsynsbestämmelserna *ska* gälla även i fråga om tillsyn över *att EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde *följs*.

22 §

Den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att *även i andra fall än*

Den som bedriver *en* verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa *en* olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana un-

¹⁰ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

Nuvarande lydelse

som avses i 14 kap. 7 § utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare kan tillsynsmyndigheten i stället föreskriva att en sådan undersökning skall utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen.

Den som är skyldig att utföra undersökningen är skyldig att ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Beslut om undersökning får förenas med förbud att överlåta den berörda fastigheten eller annan egendom till dess undersökningen är slutförd.

Föreslagen lydelse

dersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen.

27 §

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de därvid har fått veta om affärs- eller driftsförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller EG-förordningar inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftsförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

27 kap.

1 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med

Nuvarande lydelse

anledning av *EG:s förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen får *föreskriva* att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken *skall* gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

Föreslagen lydelse

anledning av *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen får *meddela föreskrifter om* att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken *ska* gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

28 kap.

1 §

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna balk har en myndighet och den som på myndighetens uppdrag utför ett arbete rätt att få tillträde till fastigheter, byggnader, andra anläggningar samt transportmedel och att där utföra undersökningar och andra åtgärder. Bestämmelser om rätt till ersättning för skada och intrång finns i 31 kap. 10 §.

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna balk *eller EG-förordningar inom balkens tillämpningsområde* har en myndighet och den som på myndighetens uppdrag utför ett arbete rätt att få tillträde till fastigheter, byggnader, andra anläggningar samt transportmedel och att där utföra undersökningar och andra åtgärder. Bestämmelser om rätt till ersättning för skada och intrång finns i 31 kap. 10 §.

29 kap.3 §¹¹

För *miljöfarlig kemikaliehantering* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

¹¹ Senaste lydelse 2006:1014.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 18 § *andra stycket* eller 14 kap. 19 § *första stycket*,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet, *eller*

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att *iaktta* en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel.

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att *följa* en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel¹²,

5. *i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser*¹³,

6. *i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006, eller*

7. *använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.*

¹² EUT L 104, 8.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0648).

¹³ EUT L 161, 14.6.2006, s. 1 (Celex 32006R0842).

Nuvarande lydelse

Ansvar *skall* inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte *skall* dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

Föreslagen lydelse

Ansvar *ska* inte dömas ut enligt denna paragraf, om

2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte *ska* dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller

3 b §

För kemikalierregistreringsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en beredning, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG¹⁴,

2. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 7.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

3. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artikel 5 och ett beslut enligt artikel 7.5 i förordning (EG) nr 1907/2006,

¹⁴ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4. bryter mot en skyldighet att lämna eller uppdatera information enligt artikel 12.2 eller 22 i förordning (EG) nr 1907/2006, eller

5. lämnar oriktig information i en registreringsanmälan eller i en handling som kompletterar en sådan anmälan, om det är fråga om en anmälan eller komplettering som avses i artikel 6, 7.1, 7.5, 20.2 tredje stycket, 22.1 och 2, 40.4 eller 41.4 i förordning (EG) nr 1907/2006 och informationen har betydelse för en myndighets eller enskilds riskbedömning eller för en myndighets utvärdering av ett ämnes risk för människors hälsa eller miljön.

Om brottet är grovt, döms för grovt kemikalierregistreringsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det har avsett stora mängder av ett ämne, har medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller av allvarlig art eller har pågått under lång tid.

4 §¹⁵

För otillåten miljöverksamhet döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller godkännande eller utan att ha gjort en anmälan, eller efter att ha gjort en anmälan påbörjar en verksamhet eller åtgärd utan att *iaktta* en föreskriven tidsfrist, allt enligt vad som krävs i

a) bestämmelsen i 7 kap. 28 a § om skydd för särskilda naturområden, om verksamheten eller åtgärden inte omfattas av ett tillstånd eller en dispens enligt bestämmelserna i 9 eller 11–15 kap.,

1. påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller godkännande eller utan att ha gjort en anmälan, eller efter att ha gjort en anmälan påbörjar en verksamhet eller åtgärd utan att *följa* en föreskriven tidsfrist, allt enligt vad som krävs i

¹⁵ Senaste lydelse 2006:1014.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

b) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap. 6 § om miljöfarliga verksamheter,

c) bestämmelsen i 9 kap. 6 § fjärde stycket om anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter,

d) bestämmelserna i 11 kap. eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 11 kap. om vattenverksamheter,

e) bestämmelsen i 11 kap. 9 b § tredje stycket om anmälningspliktiga vattenverksamheter,

f) bestämmelsen i 11 kap. 22 § om att ta en anläggning för bortledning av grundvatten ur bruk,

g) bestämmelsen i 12 kap. 6 § eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 12 kap. 6 § om att en verksamhet eller åtgärd *skall* anmälas för samråd,

h) bestämmelsen i 13 kap. 12 § om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer och om att släppa ut produkter som innehåller eller består av sådana organismer på marknaden,

i) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. 16 § om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer,

j) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 11 § om att förhandsanmäla tillverkning eller införsel av en kemisk produkt eller bioteknisk organism,

g) bestämmelsen i 12 kap. 6 § eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 12 kap. 6 § om att en verksamhet eller åtgärd *ska* anmälas för samråd,

j) bestämmelserna i artikel 56 i förordning (EG) nr 1907/2006 om förutsättningar för att få använda ett ämne som anges i bilaga XIV till den förordningen eller släppa ut ett sådant ämne på marknaden,

k) bestämmelsen i 14 kap. 4 § om införsel från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, utsläppande på marknaden och användning av kemiska och biologiska bekämpningsmedel,

k) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 12 § om *import, yrkesmässig överlåtelse och annan* hantering av särskilt farliga kemiska produkter och biotekniska organismer,

l) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 8 § om hantering, *införsel, utförsel, tillstånd, godkännande eller anmälan* av kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor,

l) bestämmelsen i 14 kap. 13 § om *import, utsläppande* på marknaden och användning av kemiska och biologiska bekämpningsmedel,

m) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 24 § om hantering, *införsel och utförsel* av kemiska produkter och biotekniska organismer,

Nuvarande lydelse

n) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § om tillstånd för yrkesmässig transport av avfall, eller

o) bestämmelserna i 17 kap. om regeringens tillåtlighetsprövning, eller

2. bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i det tillstånd eller i det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksamheten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken.

Ansvar *skall* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller om gärningen omfattas av en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 30 kap. 1 § om skyldighet att betala miljöskatt.

Föreslagen lydelse

m) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § om tillstånd för yrkesmässig transport av avfall, eller

n) bestämmelserna i 17 kap. om regeringens tillåtlighetsprövning, eller

2. bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i det tillstånd eller i det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksamheten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken *eller förordning (EG) nr 1907/2006*.

Ansvar *ska* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller om gärningen omfattas av en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 30 kap. 1 § om skyldighet att betala miljöskatt.

5 §¹⁶

För försvårande av miljökontroll döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. lämnar en oriktig uppgift i en ansökan, anmälan eller annan handling som *skall* ges in till en myndighet enligt en bestämmelse i denna balk, *enligt* en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av balken eller *enligt* en bestämmelse som i det enskilda fallet har beslutats med stöd av balken eller regeringens föreskrifter, om uppgiften från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndighets prövning eller tillsyn,

1. lämnar en oriktig uppgift *som* från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndighets prövning eller tillsyn, om uppgiften *lämnas* i en ansökan, anmälan eller annan handling som *ska* ges in till en myndighet enligt

a) en bestämmelse i denna balk *eller artikel 62 i förordning (EG) nr 1907/2006*,

b) en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av balken, eller

c) enligt *ett beslut* som i det enskilda fallet har *meddelats* med stöd av balken, *artikel 46 i förordning (EG) nr 1907/2006* eller regeringens föreskrifter,

¹⁶ Senaste lydelse 2007:660.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2. i fråga om en verksamhet eller åtgärd som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt bestämmelserna i 9, 11, 13 eller 14 kap. eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av de bestämmelserna bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en driftsstörning i verksamheten eller liknande händelse som kan skada människors hälsa eller miljön,

3. bryter mot en bestämmelse i 10 kap. 11 §, 12 § första stycket eller 13 § om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en förorening, överhängande fara för en allvarlig miljöskada eller allvarlig miljöskada,

4. i fråga om innesluten användning, avsiktlig utsättning eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. om skyldighet att anmäla kännedom om nya uppgifter eller ändrade förhållanden,

5. i fråga om yrkesmässig tillverkning eller införsel av kemiska produkter bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat enligt 14 kap. 10 § om skyldighet att anmäla produkterna för registrering i ett produktregister, eller

6. i fråga om tillverkning eller utsläppande på marknaden av kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna i 14 kap. 23 § om skyldighet att underrätta om skadliga verkningar.

5. i fråga om yrkesmässig tillverkning eller införsel av kemiska produkter bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat enligt 14 kap. 12 eller 13 § om skyldighet att göra en anmälan för registrering i ett produktregister, eller

6. i fråga om tillverkning eller utsläppande på marknaden av kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna i 14 kap. 18 § om skyldighet att underrätta om skadliga verkningar.

6 §¹⁷

För *bristfällig miljöinformation* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i fråga om kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt med avseende på hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen eller beredningar enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bestämmelserna i 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bestämmelserna i 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation, om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation,

¹⁷ Senaste lydelse 2007:660.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier¹⁸ genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet,

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel* genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11, eller

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

4. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG* genom att

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i *förordning (EG) nr 1907/2006* genom att

a) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 31, eller

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en beredning med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

¹⁸ EUT L 63, 6.3.2003, s. 1 (Celex 32003R0304).

Nuvarande lydelse

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet.

Ansvar *skall* inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar *skall* inte heller dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

Föreslagen lydelse

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, *eller*
c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i en vara enligt kraven i artikel 33.

Ansvar *ska* inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar *ska* inte heller dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

8 §¹⁹

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift för totalförsvaret som har meddelats med stöd av 1 kap. 5 §, om en överträdelse av den lagbestämmelse från vilken avvikelserna har föreskrivits är straffbelagd,

2. bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått inom ett miljöskyddsområde, som regeringen har meddelat med stöd av 7 kap. 20 §,

3. bryter mot en föreskrift eller ett beslut om förbud mot utsläpp av avloppsvatten m.m. som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap. 4 §,

4. bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått vid miljöfarlig verksamhet som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap. 5 §,

5. i ett miljöriskområde som avses i 10 kap. 17 § vidtar en åtgärd som ökar belastningen av föroreningar i eller omkring området, annars försämrar den miljömässiga situationen eller försvårar avhjälpandeåtgärder,

6. bryter mot den skyldighet att underhålla en vattenanläggning som följer av 11 kap. 17 § första stycket, 20 § första stycket eller 21 § första stycket,

7. bryter mot ett förbud till skydd för naturmiljön enligt 12 kap. 6 § fjärde stycket,

8. bryter mot bestämmelsen i 13 kap. 8 § om utredning innan en genteknisk verksamhet påbörjas eller mot en föreskrift om utredningen som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. 9 §,

9. bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått vid genteknisk verksamhet som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. 11 §,

¹⁹ Senaste lydelse 2007:660.

Nuvarande lydelse

10. bryter mot förbudet mot dumpning eller förbränning av avfall enligt 15 kap. 31 §,

11. bryter mot en bestämmelse om transport och därigenom transporterar avfall i strid med artikel 3, 5, 6, 8–10, 14–17 eller 19–24 rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen, eller

12. bryter mot ett förbud mot fiske som i det enskilda fallet har beslutats med stöd av 28 kap. 13 §.

För försök till brott *mot* första stycket 10 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Ansvar *skall* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller 9 § första stycket 5.

Föreslagen lydelse

10. bryter mot skyldigheten att upprätta en kemikaliesäkerhetsrapport enligt vad som krävs i artiklarna 37.4 och 39.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

11. bryter mot skyldigheten att förse Europeiska kemikaliemyndigheten med information enligt vad som krävs i artiklarna 38, 39.2 och 66.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

12. bryter mot förbudet mot dumpning eller förbränning av avfall enligt 15 kap. 31 §,

13. bryter mot en bestämmelse om transport och därigenom transporterar avfall i strid med artikel 3, 5, 6, 8–10, 14–17 eller 19–24 rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen, eller

14. bryter mot ett förbud mot fiske som i det enskilda fallet har beslutats med stöd av 28 kap. 13 §.

För försök till brott *som avses i* första stycket 12 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Ansvar *ska* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller 9 § första stycket 5.

9 §²⁰

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot bestämmelsen i artikel 6.3 rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem om skyldighet att i en ansökan lämna uppgift om tidigare beslut om avslag,

1. bryter mot bestämmelsen i artikel 6.3 i förordning (EG) nr 338/97²¹ om skyldighet att i en ansökan lämna uppgift om tidigare beslut om avslag,

²⁰ Senaste lydelse 2007:660.

²¹ EGT L 61, 3.3.1997, s. 1 (Celex 31997R0338).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2. bryter mot en föreskrift eller ett beslut i ett enskilt fall om tomgångskörning eller gatumusik som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 9 kap. 12 §,

3. bryter mot en föreskrift om skötsel av jordbruksmark som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 8 §,

4. bryter mot en föreskrift om hantering av gödsel som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 10 §,

5. vid en sådan odling av genetiskt modifierade organismer som omfattas av ett tillstånd enligt 13 kap. 12 § bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 11 §,

6. bryter mot en föreskrift om märkning av genetiskt modifierade organismer som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 18 §,

7. bryter mot en bestämmelse om spårbarhet eller märkning enligt artikel 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 5.1 eller 5.2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG,

8. bryter mot en bestämmelse om information, identifiering, dokumentation eller anmälan enligt artikel 6, 12 eller 13 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 av den 15 juli 2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

9. bryter mot en föreskrift om innehållsförteckning eller märkning av kosmetiska och hygieniska produkter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 24 §,

7. bryter mot en bestämmelse om spårbarhet eller märkning enligt artikel 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 5.1 eller 5.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG²²,

8. bryter mot en bestämmelse om information, identifiering, dokumentation eller anmälan enligt artikel 6, 12 eller 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 av den 15 juli 2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer²³,

9. bryter mot en föreskrift om innehållsförteckning eller märkning av kosmetiska och hygieniska produkter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 19 § 1,

²² EUT L 268, 18.10.2003, s. 24 (Celex 32003R1830).

²³ EUT L 287, 5.11.2003, s. 1 (Celex 32003R1946).

Nuvarande lydelse

10. bryter mot skyldigheten att lämna information enligt artikel 9 *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,*

11. bryter mot bestämmelsen i 15 kap. 21 § första stycket eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 21 § andra stycket om förbud att ta befattning med en avfallstransport, genom att yrkesmässigt eller annars i större omfattning samla in och forsla bort avfall,

12. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § första stycket 2 genom att för borttransport lämna annat avfall än hushållsavfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport, *eller*

13. bryter mot en bestämmelse om information eller dokumentation enligt artikel 32, 34 eller 36 i *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.*

Föreslagen lydelse

10. bryter mot skyldigheten att lämna information enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 648/2004²⁴,

11. bryter mot en bestämmelse om information eller dokumentation enligt artikel 32, 34 eller 36 i *förordning (EG) nr 1907/2006,*

12. bryter mot bestämmelsen i 15 kap. 21 § första stycket eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 21 § andra stycket om förbud att ta befattning med en avfallstransport, genom att yrkesmässigt eller annars i större omfattning samla in och forsla bort avfall, *eller*

13. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § första stycket 2 genom att för borttransport lämna annat avfall än hushållsavfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport.

²⁴ EUT L 104, 8.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0648).

Nuvarande lydelse

Ansvar *skall* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §.

Föreslagen lydelse

Ansvar *ska* inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §.

10 §²⁵

Allmänt åtal för en gärning som avses i 6 § första stycket 5 c och som rör en överträdelse av artikel 33.2 i förordning (EG) nr 1907/2006 får väckas endast om ett åtal är påkallat från allmän synpunkt.

11 §²⁶

Om en gärning som avses i 2, 2 a, 2 b, 3 eller 3 a §, 4 § första stycket 2, 5 § 1 eller 7, 8 eller 9 § är att anse som ringa, döms inte till ansvar. En gärning är att anse som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas genom straffbestämmelsen.

Om en gärning som avses i 2, 2 a, 2 b, 3, 3 a eller 3 b §, 4 § första stycket 2, 5 § 1 eller 7, 8 eller 9 § är att anse som ringa, döms inte till ansvar. En gärning är att anse som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas genom straffbestämmelsen.

Till ansvar enligt detta kapitel döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken eller om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Om ett vitesföreläggande har överträtts, döms inte till ansvar enligt detta kapitel för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Om en gärning som avses i 1–9 §§ kan föranleda miljöstraffsavgift och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter, får åtal väckas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

30 kap.*1 §²⁷*

Regeringen får meddela föreskrifter om att en särskild avgift (miljöstraffsavgift) *skall* betalas av den som

Regeringen får meddela föreskrifter om att en särskild avgift (miljöstraffsavgift) *ska* betalas av den som

²⁵ Tidigare 10 § upphävd genom 2006:1014.

²⁶ Senaste lydelse 2006:1014.

²⁷ Senaste lydelse 2006:1014.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1. påbörjar en verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, utan att tillstånd har getts eller anmälan har gjorts,

2. åsidosätter villkor eller andra bestämmelser i ett tillstånd som har beslutats med stöd av denna balk eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, eller

3. åsidosätter andra bestämmelser i denna balk, föreskrifter som har meddelats med stöd av balken eller bestämmelser i *EG:s förordningar* inom balkens tillämpningsområde.

Avgiftens storlek *skall* framgå av föreskrifterna. Avgiften *skall* uppgå till minst 1 000 kronor och högst 1 000 000 kronor. När avgiftens storlek bestäms, *skall* hänsyn tas till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelser avser.

3. åsidosätter andra bestämmelser i denna balk, föreskrifter som har meddelats med stöd av balken eller bestämmelser i *EG-förordningar* inom balkens tillämpningsområde.

Avgiftens storlek *ska* framgå av föreskrifterna. Avgiften *ska* uppgå till minst 1 000 kronor och högst 1 000 000 kronor. När avgiftens storlek bestäms, *ska* hänsyn tas till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelser avser.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008.

2. Tillstånd till yrkesmässig överlåtelse eller annan hantering av särskilt farliga kemiska produkter som har getts i enlighet med 14 kap. 12 § i dess äldre lydelse fortsätter att gälla och ska anses ha getts i enlighet med den nya lydelsen av 14 kap. 8 § första stycket 2.

3. Äldre bestämmelser i 14 och 29 kap. gäller i fråga om straff för överträdelser som ägt rum före den 1 juni 2008.

2 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ dels att 1 kap. 2 § och 7 kap. 7 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 7 kap. 2 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §²

Denna lag gäller, med den inskränkning som anges i 4 §, varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete *skall* vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Sjöfartsverket. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag *skall* såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap.

Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451).

I fråga om fartyg och fartygsarbete *ska* vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Sjöfartsverket. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag *ska* såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

En bestämmelse om skyldighet för arbetsgivare att göra information om kemiska ämnen och beredningar tillgänglig finns i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om regist-

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 2004:453.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

tering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG³.

7 kap.2 §⁴

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn enligt detta kapitel över att bestämmelsen i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG⁵ följs.

7 §⁶

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 och 14 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag eller

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 och 14 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel meddela de förelägganden eller förbud som behövs

³ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁴ Tidigare 7 kap. 2 § upphävd genom 1986:55.

⁵ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁶ Senaste lydelse 2000:764.

Nuvarande lydelse

föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *skall efterlevas*.

Föreslagen lydelse

1. för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *ska följas, och*

2. *för att artikel 35 i förordning (EG) nr 1907/2006 ska följas.*

I beslut om föreläggande eller förbud kan Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om någon inte vidtar en åtgärd som åligger honom enligt ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket förordna om rättelse på hans bekostnad.

Om ett föreläggande har meddelats beträffande någon åtgärd till vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008.

3 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § fartygssäkerhetslagen (2003:364) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Sjöfartsverket utövar, om något annat inte anges, tillsyn enligt denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen när det gäller

1. fartyg och deras utrustning, drift, lastning, lossning och säkerhetsorganisation,
2. säkring av last som ännu inte har förts ombord,
3. rederiers säkerhetsorganisation, och
4. arbetsmiljön ombord.

När det gäller inspektion enligt 8 § utövas tillsyn även av Kustbevakningen i den utsträckning som Sjöfartsverket beslutar i samråd med Kustbevakningen.

I frågor som avser arbetsmiljön skall tillsynen också avse *efterlevnaden* av arbetsmiljölagen (1977:1160) och lagen (1998:958) om vilotid för sjömän *samt* föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar. Sådan tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar *samt artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG² följs*. Sådan tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

¹ Senaste lydelse 2006:830.

² EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om tillsyn av livsmedelshandlingen finns i livsmedelslagen (2006:804).

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008.